

Naar een model voor evidence-informed onderwijspraktijk in Vlaanderen en Brussel

Netwerkevent 22 oktober 2025

Jerich Faddar, Els Consuegra, Vicky Willegems – promotorenteam

Keaten Van den Rym – onderzoeker

Ter inleiding

Situering

Belang van evidence-informed onderwijspraktijk?

- Uitdagingen in het onderwijs zijn talrijk
 - Zorgwekkende cijfers omtrent leerprestaties
 - Toenemende rapportage van pestgedrag en intimidatie
 - Feitelijke lestijd die terugvalt
 - Soms schrijnend lerarentekort

Belang van evidence-informed onderwijspraktijk?

- Maatschappelijke verwachtingen zijn omvattend en liggen hoog
- Lesgeven is onvergeeflijk complex
- Voortdurend beslissingen nemen, bijvoorbeeld:
 - Lege brooddozen
 - Formaliteiten en digitale leerplatformen
 - Passende evaluatiestrategieën
 - Aangewezen instructie of methode

Evidence-informed onderwijspraktijk

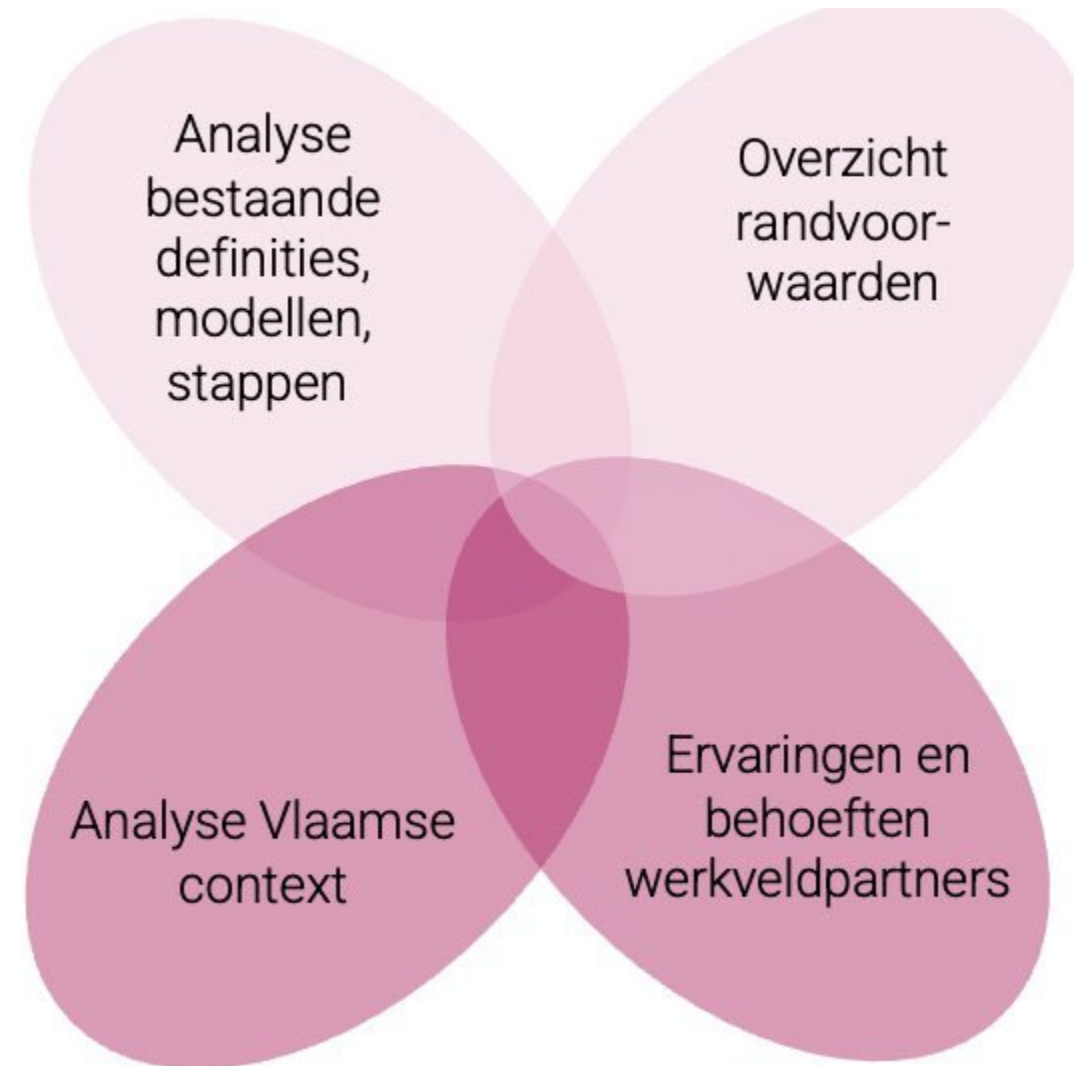
- Waarom *evidence-informed* onderwijspraktijk?
 - Vele vlaggen voor vele ladingen?
 - Evidence-based vs. Evidence-informed
 - Geëvolueerd concept

Evidence-informed onderwijspraktijk

- Een model voor Vlaanderen en Brussel?
 - Verschillende onderzoekstradities
 - Integraal raamwerk
 - Afstemming op context
- Wat betekent dit voor een onderwijsprofessional?
 - Verder onderbouwen van acties in de klas, op school en daarbuiten

Model gestoeld op evidentie

- Project: meerdere insteken
 - Huidige kennisbasis in internationale literatuur
 - Vertaalslag naar context in Vlaanderen en Brussel

Onderzoeksaanpak

- Gedifferentieerd naar projectdoelen
 - *Umbrella-review*: samenbrengen van bestaande overzichtsstudies uit verschillende onderzoekstradities
 - Co-creatieve fase
 - Verschillende spelers uit het onderwijsveld (leerkrachten, schoolleiders, PBD's, onderwijsinspecteurs, lerarenopleiders)
 - Door de tijd gefaseerde interviews
 - Aftoetsing en co-creatie van materialen

Model evidence-informed onderwijspraktijk

De kern van het model

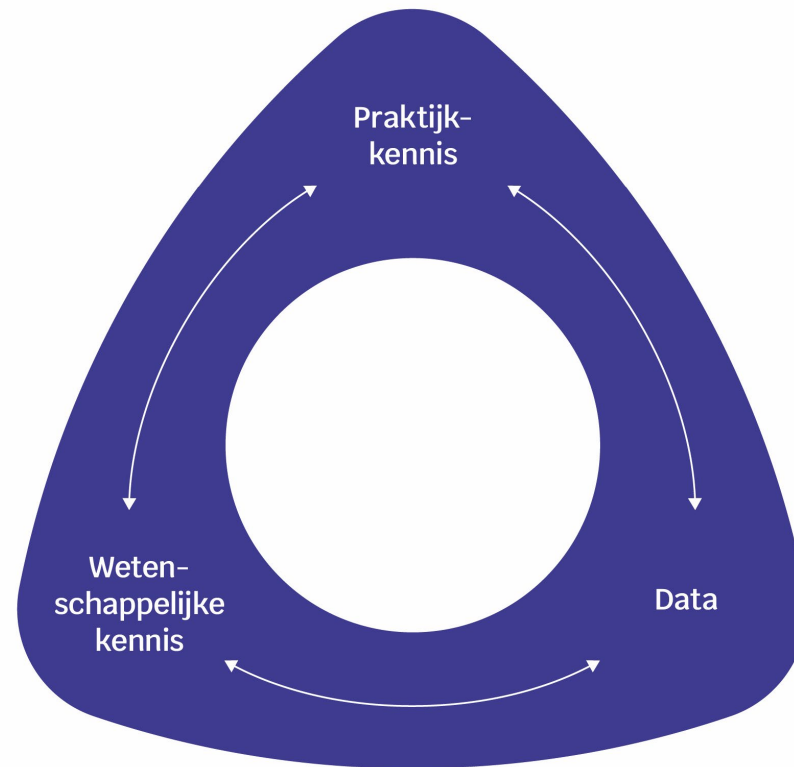
- Opgebouwd uit de volgende aspecten:
 - Definitie
 - Basiselementen
 - Kerneigenschappen
 - Fundamenten voor succes

Centrale definitie

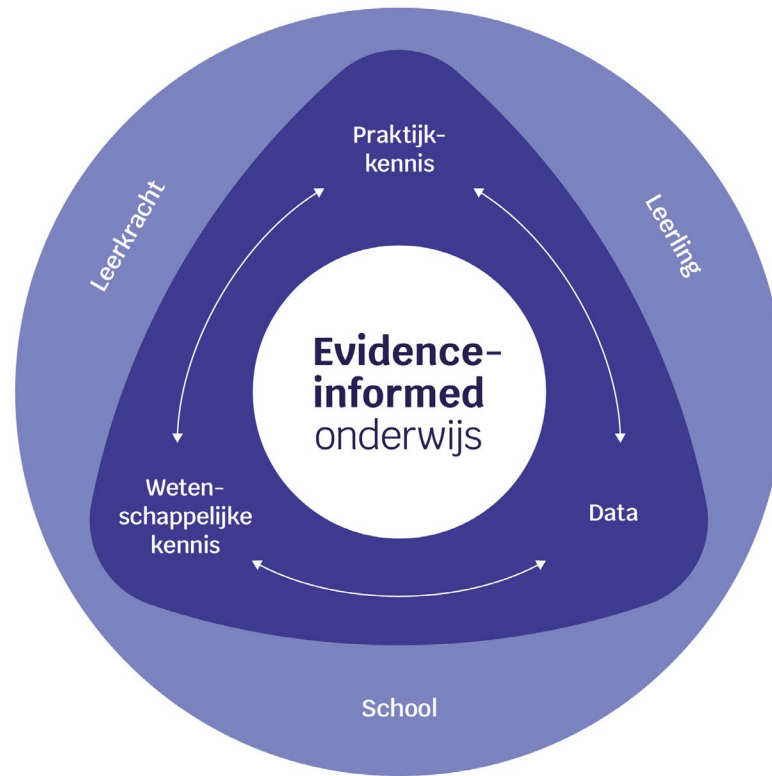
Evidence-informed onderwijs:

Beslissingen die gebaseerd zijn op een combinatie van drie soorten bronnen: **data**, **praktijkkennis** en **wetenschappelijke kennis**; waarbij de eigen **context** en diverse **perspectieven** in overweging genomen worden.

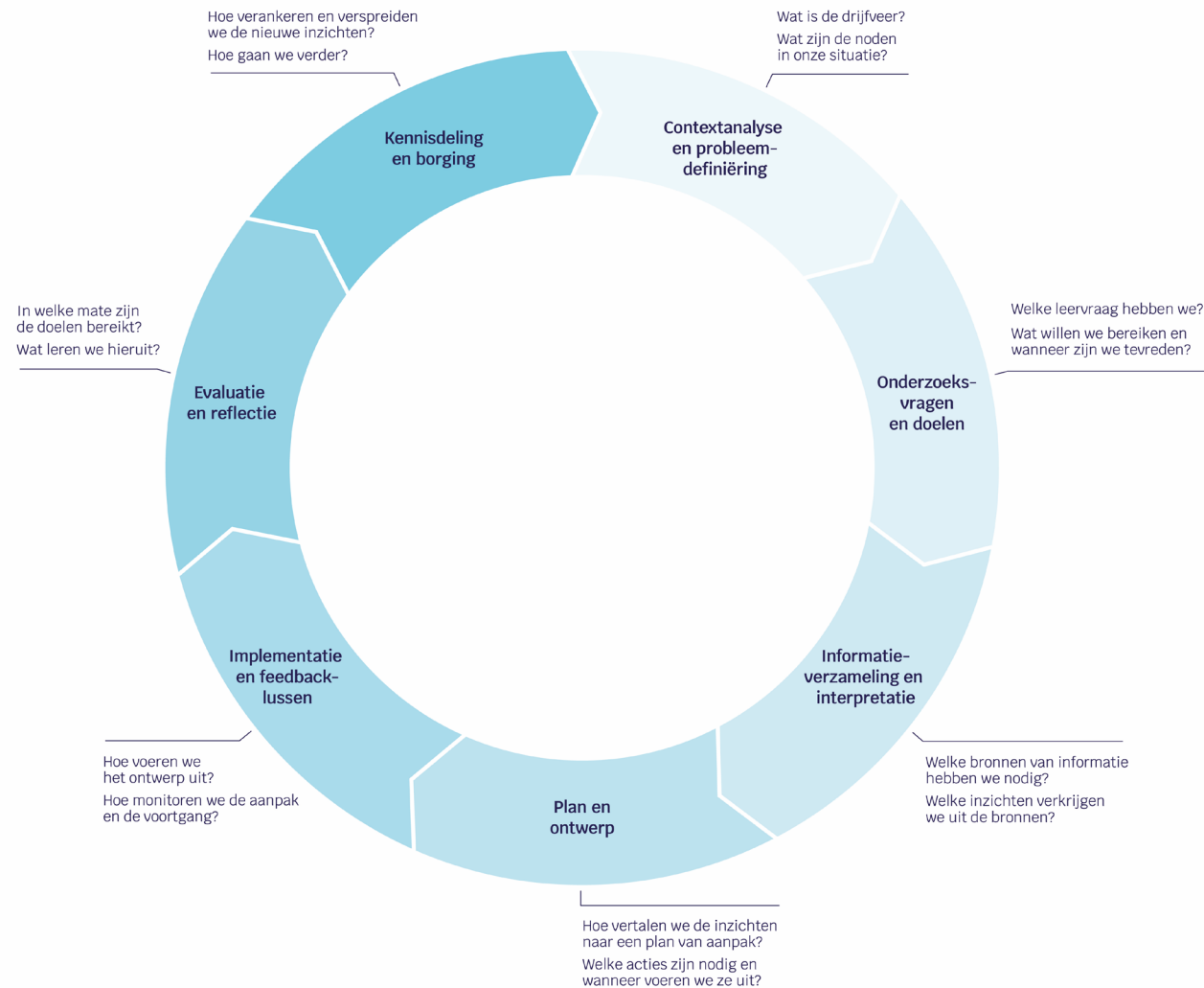
Basiselementen

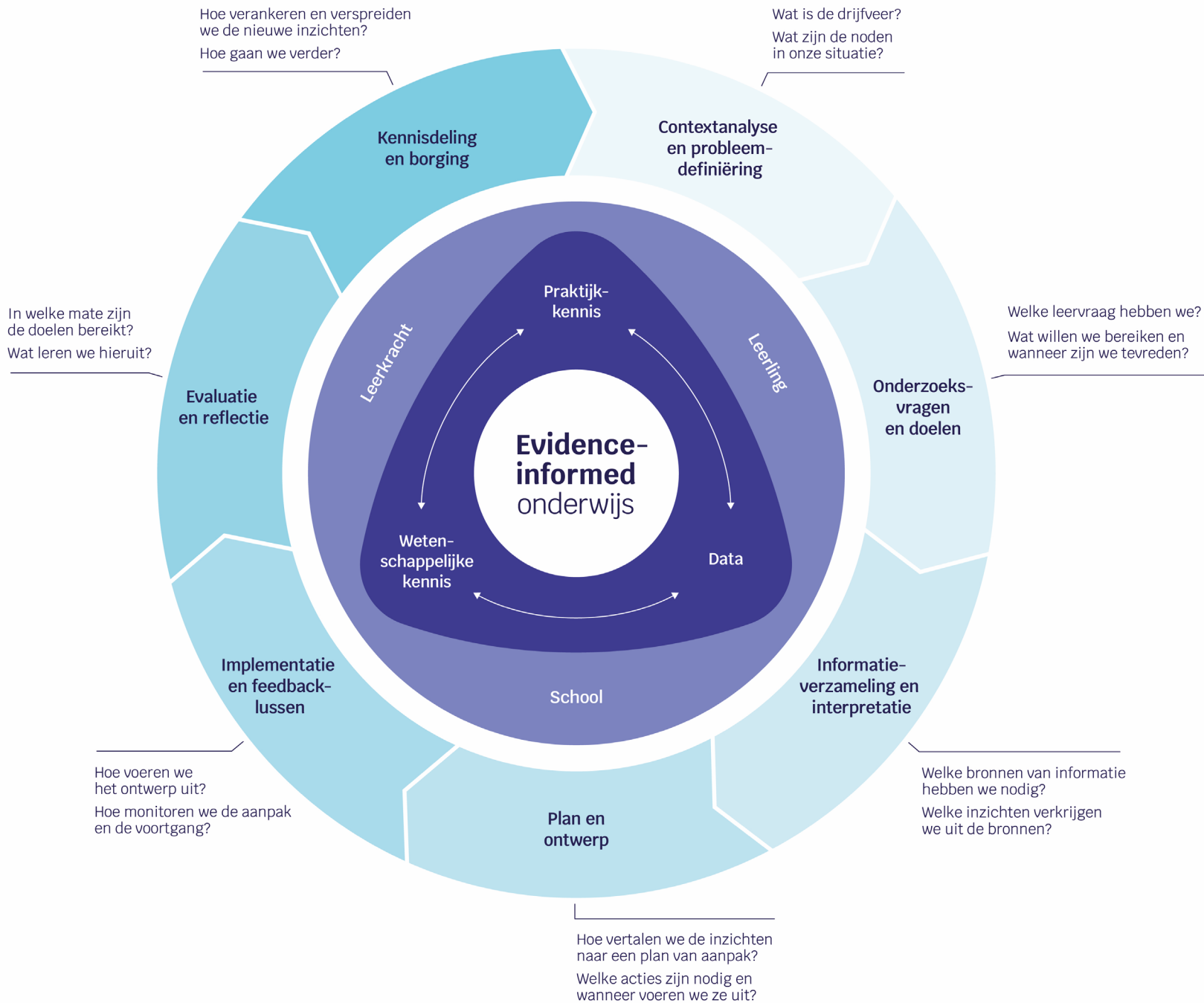

Gesitueerd in voor de context

Procesmatig werken

Kerneigenschappen

Triangulatie

Verschillende informatiebronnen combineren, inzetten en integreren om tot onderbouwde hypothesen en inzichten te komen.

Multiperspectivisme

Door vragen vanuit meerdere invalshoeken en standpunten te benaderen, ontstaat een diepgaand en genuanceerd inzicht.

Proces

Het systematisch doorlopen van een proces, waarbij zorgvuldig geplande stappen kunnen leiden tot onderbouwde en weloverwogen beslissingen.

Fundamenten voor succes

Toegankelijk & betrouwbaar onderzoek

Toegang hebben tot hoogwaardig en relevant wetenschappelijk onderzoek om onderbouwde beslissingen te kunnen nemen en zo de praktijk en leeromgeving te verbeteren.

Lerende organisatie

Inzetten op tijd, middelen en ruimte om cyclische processen van een lerende organisatie door te voeren en aan te moedigen.

Bruggenbouwers

Het team ondersteunen door bruggen te slaan tussen praktijk en onderzoek.

Leiderschap

Het vermogen om als rolmodel te fungeren, belangrijke knopen door te hakken en hoge verwachtingen te hebben naar het team.

Samenwerking

Binnen een team zijn diverse, aanvullende competenties nodig om complexe uitdagingen aan te gaan.

Competenties

Kennis, vaardigheden en overtuigingen die nodig zijn om evidence-informed te werken.

Dag buur!

Bespreek met je bu(u)r(en) een voorbeeld binnen jouw praktijk van de afgelopen week waarbij je een beslissing hebt genomen en op welke grond je die beslissing onderbouwd hebt.

Van een model naar de praktijk

De olifant in de leraarskamer...

- *Mooi verhaal, maar in de praktijk hebben we hier geen tijd voor.*
- *Dit gaat voorbij de kernopdracht van een leraar.*
- *Mooi voor beleidsmakers, maar dit staat ver van mijn klaslokaal.*
- *Wij doen dit eigenlijk al, zonder het model.*
- *Dit is weer een nieuw model en binnen een paar jaar vergeten.*
- *Leuk, maar dit sluit niet aan bij de huidige urgenties in onze schoolcontext.*
- *Wij zijn op zich al goed bezig, besef ik nu.*
- *Ok, maar dit is vooral theorie, de vertaling naar praktijk gaan uiteindelijk wij moeten doen.*

Elke dag duizenden beslissingen

Wie heeft er na mijn instructie extra uitleg nodig?

Is het gedrag van die leerling achteraan onwil of onzekerheid?

Welke leerlingen kregen vandaag geen spreekkansen?

Welke patronen zie ik in de resultaten of het gedrag van mijn klas?

Hoe weten we of deze aanpak bijdraagt aan het technisch lezen van onze leerlingen?

Sommige beslissingen vragen onmiddellijke actie.
Andere vragen een moment van reflectie.
Soms vraagt een beslissing dat we afstand nemen, kijken,
leren en onderbouwen

Een model in kleine en grote beweging

Start van evidence-informed werken...

...een individuele of collectieve motivatie, ambitie, nieuwsgierigheid of uitdaging vormen je drijfveer om evidence informed te gaan handelen.

We nemen jullie mee in drie verhalen...

Hoe het EI-model vorm krijgt in de klas, het team en een vakgroep.

DAOUD (29)

Kleuterschool
7 jaar ervaring

Wat maakt dat sommige kleuters minder betrokken zijn tijdens het kringmoment?

ESTELLE (49)

Schoolleider grote basisschool
2 jaar aan de slag

Hoe kunnen we als school beter signaleren waar leerlingen rekenen uitvallen en ons rekenonderwijs als team daar doelgericht op afstemmen?

IRIS (36)

Vakgroepvoorzitter
secundaire school
15 jaar ervaring

Wat maakt dat sommige kleuters minder betrokken zijn tijdens het kringmoment?

Kleine signalen, grote vragen...

Waarom gaat Daoud aan de slag met het EI-model?

- Gissen, gevoel, overtuiging of lage verwachting naar specifieke leerlingen uitsluiten.
- Inzicht krijgen in patronen in gedrag.
- Vraag achter de vraag ontdekken.
- Analyse met collega's
- Onderbouwde keuzes maken
- Praktijkkennis koppelen aan wat onderzoek zegt dat werkt en koppelen aan systematische data uit de klas.

DAOUD (29)
Kleuterschool
7 jaar ervaring

- Kleuters verdwalen in de kring
- Grote verschillen in betrokkenheid tijdens warm onthaal in de kring
- Steeds dezelfde leerlingen haken af
- Daoud denkt dat meertalige kinderen sneller afhaken.
- De oorzaak is voor hem niet duidelijk

Wat Daoud ontdekt in zijn klas?

Aanpak

- Systematische observatie in de kring
- Data zichtbaar maken (noteren en tellen van afhaakmomenten)
- Observaties samenleggen met collega's
- Patroon herkennen: meertalige leerlingen haken vaker af
- Afbakenen focus: Welke aanpassingen in onze kringroutine versterken de betrokkenheid van kleuters, vooral van meertalige leerlingen?
- Onderzoek raadplegen en verdiepen in visuele ondersteuning
- Pictogrammen, gebaren invoeren, rustige startmomenten
- Systematische observatie

DAOUD (29)

Kleuterschool
7 jaar ervaring

- **Betrokkenheid stijgt bij bijna alle kleuters**
- **Meer voorspelbaarheid**
- **Meertalige kinderen volgen vlotter mee**
- **Opmerkelijk kleuters gebruiken gebaren zelfstandig**
- **Team ziet potentieel om aanpak breder in te zetten.**

Herken jij het EI-model?

- Welke onderdelen van het EI-model herken jij? (denk aan de eigenschappen en de fundamenten voor succes)

Triangulatie

Multiperspectivisme

Procesmatig

Toegankelijkheid en betrouwbaarheid

Lerende organisatie

Bruggenbouwers

Leiderschap

Samenwerking

Competenties

- Wat ontbreekt? Wat zou je toevoegen om te versterken?

Waar het model tot leven kwam in de klas...

- Het begon met gestructureerd kijken niet gokken...
- Observatiedata, naast praktijkervaring en inzichten onderzoek (T)
- Niet alleen, maar met collega's (M)
- Stap per stap, tijd om te wennen, opnieuw te meten (P)

DAOUD (29)
Kleuterschool
7 jaar ervaring

Rekenen in beweging krijgen

Waarom gaat Estelle aan de slag met het EI-model?

- Signalen van uitval bij rekenen (heel grote niveauverschillen) in 2de leerjaar (4 parallelklassen)
- Herhaaldelijke fouten in dezelfde rekenstappen
- Onzekerheid bij leerkrachten: Ligt het aan de methode, aan de leerling of aan de aanpak
- Nood om beter te *zien* en te *begrijpen* waar het misloopt.

ESTELLE (49)

Schoolleider grote basisschool
2 jaar aan de slag

- **Team wil rekenonderwijs versterken**
- **Momenteel geen zicht op waar leerlingen net op uitvallen**
- **Teamvergaderingen eerder organisatorisch dan inhoudelijk**
- **Estelle wil professionele dialoog**

Van data naar dialoog

Aanpak van Estelle en haar team

- Start vanuit leerlingendata (toetsen en systematische foutenanalyse)
- Fouten categoriseren per type (plaatswaarde, splitsen, getallenlijn)
- Raadplegen onderzoek rekendidactiek om data beter te begrijpen
- Lessen herontwerpen samen met alle collega's op basis van inzichten uit foutenanalyse en inzichten literatuur
- Parallelklassen testen aanpak uit
- Tijdens komen collega's samen als onderzoekend team en worden resultaten zichtbaar op data-bord
- Na 4 weken nieuwe analyse
- Team deelt, evalueert en integreert aanpak in dagelijks handelen

ESTELLE (49)

Schoolleider grote basisschool
2 jaar aan de slag

- **Meer inzicht in waarom leerlingen fouten maken en wat de juiste aanpak is**
- **Leerkrachten zijn eigenaar in het herontwerpen van aanpak**
- **Teamoverleg verschuift van praten over leerlingen naar praten over leren versterken**
- **Resultaten en**

Herken jij het EI-model?

- Welke onderdelen van het EI-model herken jij? (denk aan de eigenschappen en de fundamenten voor succes)

Triangulatie

Multiperspectivisme

Procesmatig

Toegankelijkheid en betrouwbaarheid

Lerende organisatie

Bruggenbouwers

Leiderschap

Samenwerking

Competenties

- Wat ontbreekt? Wat zou je toevoegen om te versterken?

Waar het model tot leven kwam in de school

- Eigen data, didactisch onderzoek, observaties (T)
- Meten, aanpak ontwerpen, opnieuw meten (P)
- Collega's betrekken voor analyse, ontwerp en borgen (S)

ESTELLE (49)

Schoolleider grote basisschool
2 jaar aan de slag

Van feiten naar verbanden

Waarom gaat Iris aan de slag met het EI-model?

- Collega's merken op dat leerlingen feiten kennen maar inzicht missen in oorzaak en gevolg
- Leerlingen reproduceren kennis, maar leggen nauwelijks verbanden
- Leraren merken dat er ondanks verschillende instructies geen verbetering zichtbaar is.
- Nood aan inzicht hoe leerlingen redeneren en leerstof benaderen
- Hoge verwachtingen voor alle leerlingen

IRIS (36)

Vakgroepvoorzitter
secundaire school
15 jaar ervaring

- **Vakgroep werkt reeds cyclisch en systematisch**
- **Elk jaar starten ze met het stellen van een gezamenlijke onderzoeksvraag**
- **Team wil zich niet neerleggen dat een groep leerlingen specifieke doelen niet behaald.**
- **Herontwerpen van aanpak zodat leerlingen complex historisch denken ontwikkelen**

Hoe de vakgroep haar eigen aanpak onderbouwt

Waarom gaat Iris aan de slag met het EI-model?

- In kaart brengen van inzichten verschillende collega's
- Gezamenlijke data analyse van toetsen uit verschillende klassen doorheen de graden.
- Focusgesprekken met leerlingen die uitvallen over de wijze waarop ze kennis thuis benaderen.
- Doelgericht raadplegen onderzoek historisch redeneren en visuele causaliteit in de les geschiedenis
- Ontwerp van nieuwe lessenreeks
- Lessen opgebouwd in drie fasen: tijdlijn – causaal diagram - essay
- Bijsturen en evalueren: toetsresultaten en logboek leerlingen

IRIS (36)

Vakgroepvoorzitter
secundaire school
15 jaar ervaring

- **Leerlingen leggen verbanden tussen oorzaak en gevolg**
- **Toename in gebruik van vaktaal en redeneringen in essays in derde graad**
- **Leraren zien hoe visualisatie helpt bij conceptueel begrip**
- **Vakgroep ontwikkelt gedeeld didactisch referentiekader**
- **Beslissing om aanpak te delen met andere vakgroep**

Herken jij het EI-model?

- Welke onderdelen van het EI-model herken jij? (denk aan de eigenschappen en de fundamenten voor succes)

Triangulatie

Multiperspectivisme

Procesmatig

Toegankelijkheid en betrouwbaarheid

Lerende organisatie

Bruggenbouwers

Leiderschap

Samenwerking

Competenties

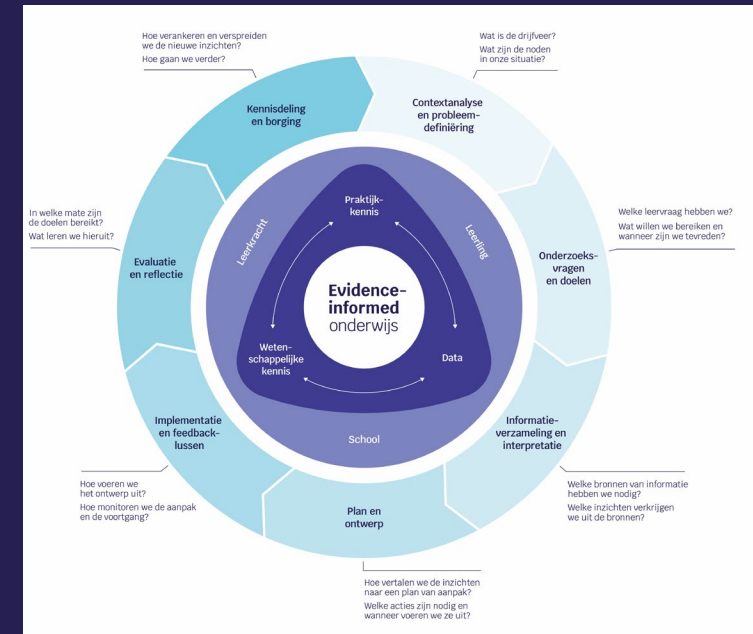
- Wat ontbreekt? Wat zou je toevoegen om te versterken?

Waar het model tot leven kwam in de school

- Leerling data, didactisch onderzoek, observaties, ervaring collega's (T)
- Gehele vakgroep betrekken (S)
- Analyse, ontwerpen, uitvoeren en evalueren (P)
- Vakgroepreflectie, ontwerp en borging (LO)

IRIS (36)
Vakgroepvoorzitter
secundaire school
15 jaar ervaring

De sleutelrol van onderzoekend leiderschap

Ontstaat niet uit één grote actie, maar uit dagelijkse keuzes en gewoontes.

Kernrollen:

- **Koersbepaler:** zorg voor gedeelde drijfveer, focus en gemeenschappelijk doel
- **Rolmodel:** voorleven van onderzoekende houding
- **Katalysator voor leren:** creëer tijd, structuur en veiligheid om samen te (onder)zoeken
- **Stimulator voor initatief:** geef ruimte voor teacher leadership
- **Verankeraar:** geen losstaand project in de school
- **Kritische vriend:** huidige realiteit in vraag durven stellen en focus bewaken.

Evidence informed onderwijs dat doe je niet alleen

Samenwerking maakt het mogelijk om complexe vragen gezamenlijk te begrijpen en gedragen antwoorden te ontwikkelen.

- **Stel een doelgericht samengesteld team samen:** meerdere invalshoeken en competenties op de vraagstelling
- **Werk met een gedeeld kader:** herkenbare fases en richting
- **Creëer ruimte voor dialoog en verschil:** omarm twijfel en frictie
- **Bouw ritme, vertrouwen en gedeelde verantwoordelijkheid in:** rollen kunnen wisselen, process is zichtbaar en iedereen draagt verantwoordelijkheid

Dit model is geen eindpunt maar een uitnodiging

Evidence-informed onderwijs begint bij wie dagelijks het verschil maakt in de klas, op de speelplaats, in het teamoverleg, tijdens een pedagogisch begeleiding of bij het uitzetten van beleid.

Burenbezoek!

Ga nog eens op bezoek bij je bu(u)r(en). Bespreek een concreet voorbeeld over waar je alle elementen uit het model nog versterkt aan bod zou kunnen laten komen binnen jouw praktijk.

“

Take aways

- Begin klein
- Werk cyclisch en stapsgewijs
- Betrek je team
- Zet bewust bruggenbouwers in
- Maak een proces zichtbaar
- Vier success

Ondersteunend materiaal

- Webpagina's over het model
- Kennisclips en Leersnack
- Ondersteunende materialen om aan de slag te gaan
- Inspiratiegids in pre-press
 - Aanmelden voor definitieve versie via mailinglist!

Heel veel dank voor uw aandacht

www.leerpunt.be